

Oponentský posudek magisterské diplomové práce

Magdy Kocurkové

„Statiova popisná lyrika a dobový umělecký styl“

Téma stručné diplomové práce kol. Kocurkové je velmi dobře zvolené: jednak svou interdisciplinární povahou spojuje oba její obory, tedy latinskou filologii a klasickou archeologii, resp. dějiny antického výtvarného umění, jednak umožňuje nahlédnout Statiovo básnické dílo – které, jak autorka opakovaně podotýká, nepatří v rámci klasické filologie k nejzpracovanějším, a v českém prostředí už vůbec ne – z nevšedního, byť ne zcela nečekaného úhlu.

Centrálním pojmem zadání práce i jejího titulu je pojem stylu – a to na jedné straně individuálního stylu literárního, Statiova, na druhé straně kolektivního stylu umělců jeho doby –, jehož pojednání by se mohlo dotknout zajímavé otázky možnosti sledování stylistických prvků a rysů napříč různými druhy umění. Ve vlastní práci se ale tento pojem vyskytuje jen okrajově: je sice ohlášen v programatické „Předmluvě“ (str. 6) a v nadpisech dvou podkapitol (str. 19 a 41), v textu se ale objevuje jen několikrát, a pouze výjimečně ve spojení s představou korelace mezi stylem literárním a výtvarným (tak např. na str. 22) – jinak spíše ve významu „stylistická rovina“ anebo „charakteristické rysy pro dílo konkrétního autora“, zejména samozřejmě Statia samotného. Otázku po stylu nahradila otázka zachycení konkrétních uměleckých děl ve Statiových verších. Tomu zřejmě odpovídá i výběr dvou jeho básní, vystavěných kolem konkrétních sochařských děl, *STAT. silv.* 1,1 o Domitianově jezdecké soše a 4,6 o drobné sošce Herkula (škoda, že autorka výběr nikde nekomentuje a nevysvětluje, proč nezvolila např. básně věnované vilám – tím pádem totiž také téma současného umění nahrazuje, přinejmenším částečně, téma umění předchozích období). Takový posun tématu práce od zadání není v principu nemožný, čtenář by ale uvítal jeho vysvětlení.

Jisté rozpaky, jak se zadáním práce naložit, prozrazují úvodní kapitoly. „Předmluva“ zaměřená na vybrané dvě básně pouze konstatuje, po životopisném medailonku Statiově následuje v kap. 1.2. (str. 8-13) přehled stavební činnosti jednotlivých panovníků flaviové dynastie (je označený nepřípadně jako „momentka“, str. 8, a chybí v něm systematické odkazy na sekundární literaturu), který stojí na místě funkčního úvodu do literárně- a uměnovědné problematiky práce a občas po vzoru referátu ulpívá na detailech irelevantních pro téma práce, ať je jakékoli (např. o nález Augustovy sochy v Giessenu, str. 11). Absence

jasně formulované otázky se projevuje i v závěru (str. 56n.), který není závěrem v pravém slova smyslu, nýbrž ne zcela souvislým sledem úvah, které se jen částečně zakládají na předchozím textu. Práci uzavírá seznam literatury, který navzdory ohlášení z „Předmluvy“ („Dále jsem se pokusila zhodnotit dosavadní bádání týkající se těchto básní“) obsahuje prakticky jen anglicky psanou literaturu – přitom např. v italštině existuje několik prací věnovaných přímo básním, na než se práce soustředí, včetně monografie k básni *silv.* 4,6 o Herkulově sošce od Alessie Bonadeo z r. 2010.¹ Mírnou lítost vzbuzuje absence jakékoli obrazové přílohy.

Vlastní tělo práce sestává ze dvou kapitol, každá z nich je věnovaná jedné ze zmíněných básní – po kulturněhistorickém úvodu v nich následují kapitoly o „recepti“ (ve skutečnosti vybraných názorech na celkovou interpretaci dané básně v sekundární literatuře), žánru, stylu, „zdrojích“ a struktuře. Největší plochu zaujímá latinský text², rozdělený na pasáže, s autorčíným prozaickým překladem (jedná se s největší pravděpodobností o prvopřeklad těchto básní do češtiny) a souvislým komentářem. Překlad má kolísavou úroveň, vedle zdařilých pasáží se najdou i takové, které mají spíše charakter podstročnicku³ (nemluvě o občasných nedopátráních⁴). Komentář, který v takto předefinované práci mohl tvořit její jádro, je ale jistým zklamáním, protože jeho velkou většinu tvoří za sebou bez odstupeu či hodnocení seřazené názory, vybrané ze sekundární literatury; zejména u provokativních interpretací, jako je Ahlův pokus vysvětlit celou báseň o Domitianově sošce jako ironii, chybí citelně vlastní názor autorčín. Téma vztahu na vyšší úrovni mezi Statiovým literárním dílem a výtvarným uměním se objevuje v zajímavých pasážích o Statiově „soutěži“ se sochaři a

¹ Bonadeo, Alessia, *L'Hercules epitrapezios Novi Vindicis*, Roma, Loffredo 2010.

Viz též Dareggi, Gianna, „L'Eracle *epitrapezios* di *Novius Vindex*: Un caso di 'collezionismo' della prima età imperiale“, in C. Santini *et al.*, ed., *Concentus ex dissonis: Scritti in onore di Aldo Setaioli*, Quaderni del Dipartimento di Filologia e Tradizione greca e latina Università degli Studi di Perugia, 4, 2006, 1269-1282.

– Jistě není povinností diplomanta pracně si opatřovat veškerou literaturu k tématu; vzhledem k úzkému zaměření práce a k proklamovanému nároku na pokrytí názorů v sekundární literatuře by bylo dobré uvedené texty alespoň zmínit.

² Proč si autorka vybrala Mozleyho starší edici?

³ Např. str. 12: „Majitel (je) zkontrol a jej, když tvaruje či drtí skály, radující se půda následuje“; 54, v. 98: „vavřín poezii milující“, a v. 102: „jaký ses postavil majiteli“, atd.

⁴ Např. str. 43, v. 3: *benigni Vindicis* přeloženo jako „dobrého přítele V.“, má být např. „laskavého“ (Bonadeo: *del generoso Vindice*); 45, v. 5: *ludibria ventris* přeloženo jako „kejkle žaludku“, má být spíše „pochoutky, jež šálí žaludek“, „šalby, vábničky pro žaludek“ (Bonadeo: *tentazioni del ventre*); v. 9 *anser* omylem přeloženo jako „kachna“; 46, v. 25: *Hic tibi ... monstrabit* přeloženo „Tady (správně: Ten, tedy Vindex) ti ukáže ...“ (podobně v. 99: *Hic tibi ... memorabit...*); 48, v. 38: *sentiri ingens* přeloženo „velký smyslem“, spíše: „vytváří dojem velikosti“, „je z něj cítit velikost“ (Bonadeo: *grande nella percezione che se ne riceve*), atd.

vítězstvím nad nimi;⁵ čtenář by uvítal systematictější rozvedení těchto myšlenek a postřehů a jejich dovedení ke konkrétnějšímu závěru.⁶

Dojem vzniku v chvatu, který neumožnil odstup a korekci po obsahové ani formální stránce, ještě posilují občasné překlipy⁷, vyšinutí z vazby⁸ a jiné jazykové chyby.⁹ Zejména chyby v latinských slovech a v počestěných latinských (řeckých) výrazech by se v práci z klasické filologie objevit neměly.¹⁰ Občas se objevují i výrazy a formulace, jež patří do jiného stylu než odborného.¹¹

Některé otázky k obhajobě:

- ad str. 21: Co znamená spojení „narativní progrese“?
- ad str. 27: Jaký je v Cancikově pojetí rozdíl mezi kolosálností a velikostí ?
- ad str. 46: Nerozumím, jaký je rozdíl mezi vztažením pasáže ke hvězdám a k samotným Dioskúřům.
- ad str. 49: Není mi jasná intertextuální vazba mezi oběma interpretovanými básněmi skrze zmínku o Kyklópech.
- ad str. 55: Proč slovo *modis* ve v. 108 naznačuje spojení mezi výt. uměním a poezií?

Závěr: Práce (jakkoli pouze v elementární míře) splňuje požadavky kladené na magisterskou diplomovou práci. Proto ji po delším váhání **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit známkou **dobře**, za předpokladu, že tomu bude nasvědčovat průběh obhajoby, při němž se diplomantka podrobněji vyjádří k bodům obsaženým v tomto posudku.

V Paříži dne 1. září 2014

Mgr. Martin Bažil, PhD.

⁵ Např. 56: „obě básně slouží k demonstraci Statiova vítězství nad výtvarným uměním“.

⁶ Např. poslední věta na str. 55 „Přímým oslovením autora sošky (*Lysippe*) pak Statius identifikuje svou vytříbenou poezii s jeho precizním sochařským stylem, jist, že spolu s Vindikem jako majitelem by Lysippos schválil i báseň oslavující jeho dílo“ působí bez podrobnější argumentační opory jako spekulace.

⁷ Např. str. 18 **hymnu**; 20 Aeneova štítu; 39 **nejuznávanějším**, atd.

⁸ Např. str. 18: věta „A Iove principium...“; 49 „oslavující“.

⁹ Např. skloňování slova „status“, psaní velkých písmen v adjektivech odvozených od vlastních jmen (flaviovský, alexandrijský atd.); 8 **jedna** a půl knihy; 23 připomene Statiovi; atd.

¹⁰ Např. str. 8: *ekfraseis*; 12nn.: chybné skloňování jména Pollius Felix, jako kdyby patřilo ke 3. deklinaci; 18: *sacrosanctum testem*; 23: vrchol Dindymau; 28: chrám *Martis Ultoris*; 38: Lucius Aemilius Paullus; 45/29: **přesvědčil** ; 47: *Duenos* nápis (obzvláště frapantní). Odkud je zkratka AA na str. 44?

¹¹ Např. str. 11: „Cassius Dio nám vypráví“; 18: „zešílený (?) manýrismus“; 19: „ironie a dvojnáznost, což jsou podle něj základní **vlastnosti pro** panegyrik“; 26: „Domitianova *clementia* **dostane ránu** v následující pasáži“; 26: „kritické kousnutí“; 29-30: „Statius umně **rozmazává** rozdíly...“; 55: „připomíná Vindikovu **expertízu** v oblasti řeckého umění“; 57: „jízdenku na vůz do věčnosti“.